

הרבה מאוד אנשים יכולים להופיע כל יום בטלוויזיה ואף לא תכירו אותם, ולא תזכרו אותם. והם לא יגרו אותך להתנדב או להזדהות איתם. והם לא יעוררו בך התקוממות או אהדה. הם הופיעו ולא הופיעו. היו ונמחקו. ויש אנשים שכל הופעה שלהם נחקטת בזיכרון, וכך נוצר רושם מוטעה של הופעה מירבית. וכן נוצר שן צניעות זה לא בדיוק השטח שלך!

אנשים שאינם מקורבים איתך בדיעותיהם מוענים שאי אפשר לעבוד איתם.

יש בזה משהו נכון. אולי, שיש קושי מסוים לעבוד איתם, אבל זה אני. קשה לעבוד איתם במסגרת קולקטיבית. לפעמים אני קצת יותר וחסר-סבלנות לגבי פרצודי רה. קשה לי כשאני צריך להתייעץ אם לאמר או לא לאמר דבר מה. קשה לי לעשות יוזמות באמירה, פשרות להקנות חיצים. קשה לי. העבודה הקולקטיבית מחייבת אותך לזיכרון ולפשרות ואני לא משתגע לעשות את זה. יש תופעות של אדם העובד בעצמו. יש מונחים מקובלים. כמו זאב בודד, סוליט. זה אני. קשה לי קצת לעבוד בקבוצה. אבל מצד שני, תשאלו באומץ מי הוותרן היותר גדול, מי לא משק את הפרויקט. האם אישי-ציבור הרוצה ל-

יוסי זרוב שריף, אני מלך הספרנים!

השפיע יבול הרישית לעצמו להיות זאב בודד? האם איש כזה אינו זקוק לגיבוי בתוך המפלגה? כן, ואני לא טוען שהדרך שלי היא הדרך הטובה ביותר. אני בהחלט מרגיש בחסרון התמיכה וזה לרועץ לי. אני נשבע לעצמי שאשתנה ואהיה אחר, ואני אומר לעצמי: יוסי, מהיום ואילך אתה מתחיל בעבודה אירגונית. ואני מתעייף מהמחשבה על הזמן שאני צריך להקדיש לזה. האשמה אחרת ששמעתי מפי עמיתך היא, שאתה לא מפרגן. למה בלשתי, חשובה או לא, וברגע שאתה פוגש עיתונאים אתה אומר "אני אמרתי", "אני החלטתי", מעורר להם אינך מזכיר שמות של שותפים להחלטה.

אני לא מפרגן? מעולם לא קרה דבר כזה. יש לי כוונות חסרות איומים, אבל יש לי שניים-שלושה יתרונות. אני מלך המפרגנים. אני מאושר אם מישהו מצליח לא רק בין חברי הפוליטיקאים. אם מישהו הצליח, אם מישהו זכה במחמאות, אני מאושר, כי אז הוא נעשה בן-אדם פחות מתוסכל. וכמה שפחות מתוסכלים, יותר טוב בשבילי, כי המתוסכלים שמים אותי מטרה לכל חיצונית-היכול שלהם. ראשי-הממשלה קרא לך נער חצוף ומתוסכל.

נורא נעלבתי, חצוף נחא, אני לא מדבר אל ראש-הממשלה כמו אהוד אולמרט ורוני

איתו בתקיפות. וכל מי שדיבר איתו בילוא, הוא לא רגיל לזה. אני מדבר תקיפות הרוחק. איתי הוא לא יכול להרץ חק, אני לא אקרום לחצרו. אבל מתוסכל? אני לא! אדם בגילי לא יכול להרשות לעצמו את הפריבילגיה של להיות מתוסכל. את זה נשאיר לשנים יותר מאוחרות. אין דבר שרציתי להגיע אליו ולא הגעתי. אני מקבל את העובדה בהבנה, בעמדות בתוך המפלגה יכול היה להיות יותר מבוזר אילו התנהגתי אחרת. האשמה איתי קודם בחוסר-צניעות. ור כן, אחטא שוב בחוסר-צניעות ואומר שר בכישורי הממוצעים הייתי יכול לתפוס עמדה יותר מבוססת, אילו הייתי מעגל את עצמו, אני לא מתוסכל, לא מאוכזב ולא ממומר.

כאשר עזבת את מחנה רבין ועברת למחנה פרס האשימו אותך באופורטוניזם.

מעולם לא הייתי במחנה רבין. אמרת אז שמישנת רבין היא ממשלה של שפך המדרגה. וזו היתה שגיאה לאמר את זה, כי בר פרספקטיבה היסטורית אתה מגיע למסקנה שגם הרע אין לו שיעור. היה רע עם ממשלת רבין, אבל החיסה היה טוב. את רבין היכרתי לראשונה ב-1973, ואני חשבתי שהוא מתאים להיות ראש-הממשלה. במפלגה לא חשבו כך. לספיר זה לא נראה כרעיון הכי משגע. היו לו מועמדים אחרים. רבין לא היה יחידי ולא חברי. אני התייחסתי אליו לגופו של עניין. הוא היה פופולרי בציבור ולמפלגת העבודה תמיד היה כישרון לבחור אנשים לא פופולריים. לא שאני נגד לשחות נגד הזרם, אבל אם לא צריך או לא מוכרחים. רבין גישה על כפיים. על רקע המחל של מילחמת יום-הכיפורים. הוא היה היחידי שלא היה במחל. היו לו מוגישים של שגריר מליחה, של רמטכ"ל ששת הימים. הוא היה בן הארץ הזאת, ובפעם הראשונה היה מי שייצג את דור ילדי הארץ. האמנתי שאחרי יום-הכיפורים אנחנו זקוקים לסיגנון אחר, לרוח אחרת, ולא ראיתי ברבין מגרעת אחת. קיוויתי שהוא יביא יוזמות חדשות, רוח אחרת, מדינה אחרת. זו היתה חייבת להיות מדינה אחרת. אך בסופו של דבר הוא היה הרבה מאותו דבר, הוא די-שדש באותה ביצה ולי זה גרם לאכזבה גוראה. כשראיתי שהוא משתמש באותן נוסחות, אותן טכניקות ושום דבר בעצם לא קורה. נכון, היום ההתבטאות של אז, שממשלת רבין היתה ממשלה שפל המדרגה, נראית קצת בוטה, בגלל הפרספקטיבה ההיסטורית. אבל הוא לא לבטא מידה רבה של אכזבה מציפיות מאוד גבוהות. או חשבתי שפרס עדיף על רבין.

והיום? היום אני לא מסוגל מבחינה נפשית לייס אנרגיה כדי לעלות בפעם המיידית כמה על מיתרטי המאבק הזה. המאבק הזה בעיני הוא מאבק מאוד לא רלבנטי לבעיות מדינת-ישראל. זהו חיוני כמעט מטורף. לא מדובר בשני אנשים הנבדלים זה מזה, או בשני אנשים שהאחד מהם הוא משכמו ומעלה והשני מגיע עד גובה מותניו, זה או נניח שהשקפותיהם שונות לחלוטין. זה

בן-אדם יכול להגיד לילד שלי: חגיד לאבא שאנחנו באים להדג אוחו, ולבן הגדול שלי: חתכונן להגיד קדיש על אבא שלך

לא קיים. ושלא תהיה שום אי-הבנה. בי ווריאנט הדק שיש בין פרס ורבין, אין שם ספק שפרס יותר מתון. מתי אתה מודיע על פרושתך ממיפלת העבודה? לא יודע. הכוח של מה שנקרא "השמאל הישראלי" הוא לא הכי גדול במדינה. יש לו מיגבלות ידועות. הדבר הכי טיפשי הוא להמשיך לפצל אותו. ואין בעולם מומחיות כמו שיש בשמאל הישראלי,

מומחיות מיוחדת במינה להתפצל. לדעתי זה יהיה בלתי אחראי לפצל. אתה תפרוש רק ביחד עם מפ"ם? לא אמרתי כך. רצוי שמפ"ם תפרוש איתי, כדי שלא נפרוש ברסיסים, אלא בשני ראשי חץ. היית רוצה להיות ראש-המיפלה החדשה לכשתקום? בטוח שלא. רק זה חסר לי, להכניס

גם ויצמן וגם גור ידעו שצה"ל מסוגל לנבוש את צור, אך הם ידעו שברגע שצה"ל ינסה לצור, התוצאות תהיינה בלתי-נמנעות

גימה של תחרות אישית, ואז אני סותם על זה את הגולל. אני אסתפק במקום החמישי או העשירי. לא יתכן שאתה בדיכך משודד אמביציות. מה אתה ככלי זאת רוצה? ממש לא יכול להגיד לך. מה אתה צריך כדי לקום ור לפרוש?

אני כבר לא צריך שום דבר. אני בשל לחלוטין להכרעה. הרי רק לפני רגע האש-מת אחתי שאני לא יכול לעבוד בקולקטיב. כאשר מדובר ביצירת גוף חדש, שאנשיו מקבלים אחריות מאוד כבדה. זה יכול להיות מעשה מאוד לא הגיוני לקום ור לפרוש, למרות שאתה צודק והוגן, ואז לחזור לכנסת עם מנדט או שניים. זה מעשה לא אחראי, כי היה בידך כוח מסוים ואתה, ברצונך החופשי, הלכת ור ביובוזת אותו. ולכן, ביגלל האחריות, אתה צריך לפרוש כשאתה נישא על כתפיים רחבות ולא לפרוש באופן פרטי. כי אז לא תעזור ואני לא רוצה לחזור על הי שגיאה של לובה אליאב פעם שניה. אפילו הכלב של פאבלוב למד משהו מהניסיון החוזר. ולכן אם באמת הפרשה תהיה רחבה, ופעם ראשונה בהיסטוריה השמאל הישראלי יתייצב בכל כובד מישקלו - אפרוש. אחרי הכל, זה לא מבוזר אומץ. פרישה היא מעשה אחראי מעין כמותו. מהי התרשמותך מאליהו בן-אלישר כיושב-ראש ועדת-החוקר והביטחון?

הוא אינו אדם בעל מעמד במפלגתו. בהשוואה למישהו אינס חל פחות בערך שר מייחסים לו. כי מעמד הוועדה הוא פונקציה של מעמד היושב-ראש שלה. גם מערכת-היחסים שלו עם כל מי שהוא בא איתו במגע מקשה עליו. בסופו של עניין הוא היה פקיד של ראש-הממשלה. בכיר ככל שיהיה, קשה לו להשתחרר מהסרנבני-סיוציה.

אתה מתפרנס רק מעבודתך כחבר-כנסת, או שיש לך מקורות הכנסה אחרים?

אין לי שום אגורה נוספת. פרס למשר כותרי. הדבר היחידי הוא קרן-השפע שר הייתי מקבל עבור רשימותי בחונוניו. משהו כמו 5 אלפים לירות בחודש. בגלל צה"ל אני לא מקבל אגורה. נראה לי מגוחך שחבר בוועדת-החוקר-הביטחון יקבל מתקציב הביטחון 3 אלפים לירות לחודש. עכשיו הפסקתי גם את ביקורת התיאטרון, אין לי ראש לזה. וכמובן ישנה הכנסתה של דורית. העובדת כעורכת-לילה בידעיות-אחרונות ובדבר.

פירסמת ספר שירים בשם "פגישה במקום אחר". האם פירי סמת שירים נוספים?

את השיר הראשון פירסמתי בעתון לגיטימי, מאזניים. הייתי בן 15 והייתי מאוד גאה. יותר מגאה - חשבתי שזה הדבר הכי גדול שקרה אי-פעם למישהו. ובטח לבן-יאדם בן 15. היה לנו בבית הספר חדר-רעיון. הייתי יושב במשך שעות בחדר-הרעיון ומחכה שמישהו יעלעל בי מאזניים ויגיד לשיר שלי. איפה הכרת את דורית? עבדתי או ברדיו. ערכת את יומן

השבוע הייתי המורה של ירון לונדון. שר נכנס לעידן העריכה אחרי שהיה קריין חדשות. גמרנו את העבודה וחיכינו לכתבה מחול. בחדר-הכניסה של קול-ישראל היה שולחן גדול, שתימד כשהיינו עייפים. היינו הולכים לישון עליו. אז נחננו, ואז ירון אומר לי: בוא נצלצל לחתיכות ור נדבר איתן. אמרתי לו למה לא. הוא אמר לי: אני מכיר אותה בחורה לפה. בתל-אביב, דורית ורביק, ויש לה ואליאנט לבן. זה שיגע את כולם אז, הוואליאנט הלבן. אז ירון צילצל אליה ודיבר איתה. והיינו די מטרעממים, אז אמרתי לו: תן, גם אני אדבר איתה קצת.

כעבור יומיים היתה מסבת-פורים. הייתי צריך להופיע עם פסנט שהמצאנו, אז יגאל לוסין ואני - שלוקחים אישיות, חותכים אותה ומדביקים לה שאלות. אני הייתי צריך לשאול את השאלות ובן-גוריון היה צריך לענות. היתה לי אימתי ציבור וכדי להתגבר עליה שתייתי כמו משוגע. החוקתי מעמד עד להופעה. אחרי זה הייתי מטטול. לגמרי דורית ניגשה אלי, ואחרי שברעיים התחתנו. אגב, היתה לי אימתי-קהל, משהו לא נורמלי. בשנת 1969 הופעתי בפעם הראשונה בהתעלפתי.

היתה לי הופעה חסרת-חשיבות במועדון יחדיו. הייתי צריך לדבר על לקחי הבחי-רות. באחי לשם. התקרב הזמן. ראיתי את המנחה, אמרתי סליחה לפני שהוא הודיע שאני צריך לדבר. הלכתי אחרנית ל-כיוור, הורדתי את המיסקפיים, פתחתי את הכרז ובאותו רגע צנחתי תחת. הם מצאו אותי על הריצפה וחשבו שאני אסילפטי.

לדורית היה יותר קשה. אני הייתי יומיים וחצי בחוק. ואילו דורית היתה שם כל השבוע. היא לא משם ואין לה שם חברים, ואין לה מישפחה ואין לה כל מה שהיא רגילה ואהבת.

מה אתה יכול להגיד לי שדא

אני הייתי החבר הכי טוב של אריק שרון. הוא רצה שאהיה מיספר שניים ברשימה שלו. נעת אוחוו לא מובנים בישיבת ועדת-החוקר והביטחון של הכנסת

אמרת עוד על מערכת היחסים בינך ורבין ספיר?

הוא היה האדם היחידי בפוליטיקה שר אהבתי. פעם הוא אמר לאנשים שישבו בחדר איתו: מכירים את יוסי שריף? אני אוהב אותו יותר מהילדים שלי. אמרתי לו ספיר, בשבילי מספיק שתאהב אותי כמו את הילדים שלך. הוא לא התכוון לזה. הוא לא היה אמן הניסוח. הוא רצה להדגיש את אהבתו אלי. לכן הוא באמת היה במובנים מסוימים כמו אבא שלי. הוא היה כל-יך בעדי, הוא האמין בי ללא סייג. הוא היה מוכן לעשות הכל למעני, כל דבר. הוא לא היה מוכן לשמוע מילה רעה עלי. למשל, פעם במרכז המיפי-לנה, בני מהרשק תקף אותי וספיר נורא התרגן. הדם עלה לו לראש. כשבני מהרשק ירד, הוא קם אהבתו אלי. לכן הוא כל-יך נכון. היו מאות אנשים. הרגשתי כאילו אבא שלי בא לבית-הספר. הוא קם לעבר מהרשק, ועוד רגע היה עושה ממנו גל של עצמות. היה צריך לעצור בו. הוא רצה להרוג אותו. היה צריך ממש להפריד ביניהם. וזה היה רק גילוי אחד. כשנבד חרתי לכנסת, בבחירות חשאיות ב-73, הוא ממש בכה.

היית איש צעיר. האם לא נמאס לך לקום בכל שבת בבוקר ולנסוע לספיר לכפר-סבא?

זה היה ריטואל שלם. זה לא היה מיקרי. היינו אוכלים ארוחת-בוקר ביחד. כשאשתו היתה חיה, אכלנו בביתה, ואחר-כך אצל בתו. ילדיו, צפירה, רינה, עמוס ואני היינו כמו אחים.